

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 «
 Helyben házhoz hozva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadását
 vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, szeptember 26.

Másfél hónapja még csak, hogy b. e. főpásztorunkat elvesztettük, máris újabb nagy gyásza van Szent László egyházmegyéjének és káptalanának. A busan kongó harangok Palotay László nagyprépost halálát hirdetik

A magyar papság régi, egyre ritkuló alakjai közül való volt. Fiatal korában karddal szolgált a hazát Bem seregében, a béke idején a magyar kultúrának volt napszámosa. a váradi hiveknek negyedszázadon át buzgó lelki pásztora. később pedig mint javadalmas főpap minden jótékony és kulturális intézménynek ritka bőkezű és áldozatkész támogatója. Palotay dus javadalma mellett igazán a szó szoros értelmében önmagától vonta meg azt, amit a közjó oltárán áldozott. Egy valamire való hivatalnoknak elegánsabb a berendezése, mint az övé volt. Önmagához szerény volt, talán fukarnak is gondolták, de ahol az Isten dicsőségének

előmozdításáról, az egyház, a kultura és az árvák ügyéről volt szó, ott foghatatlan volt a bőkezűségben. Templomok, iskolák, nevelőintézetek és árvaházak sokáig fogják hirdetni az ő áldozatkészégét.

Ezek mellett volt érzéke a modern katholicizmus szükségletei iránt. A kath. egyleti életnek egyik vezéralakja és fő-támogatója hunyt el benne. A váradi kath. kör alapítóját és első elnökét vesztette el Palotay Lászlóban. A kath. mozgalmaknak egyik megindítója, a kath. nagygyűléseknek állandó alakja volt. 1890-ben az ugynevezett februári rendelet ellen az ő kerületéből jött az első tiltakozás. Részt vett a legeslegelső kath. nagygyűlésen és részt vett a legutolsón is, ahonnan már betegen tért vissza.

Bár néhány év óta meggömbült azelőtt hatalmas, daliás alakja, mégis váratlanul jött halála, mert erős természetű ember volt, ágyban fekvő beteg évtizedek óta alig volt.

Isten kegyelméből nagy kort ért el, mégis korán jött halála. Az ilyen emberek, akik életüket Istenért, hazáért és embertársukért áldozták; mindig korán halnak meg.

Kinek dicsőségére templomokat emelt: az Ur Jézus legyen jutalma elköltözött nemes lelkének!

Dr V. Gy.

Életrajza.

Az elhunytak életrajzi adataiból a következőket közöljük:

Palotay László született 1830. június 13 án Máramarosszigeten, hol középiskoláit is végezte. 1848-ban a haza hívó szavára az ifjú Palotay is fegyvert fogott s Bem apó erdélyi seregéhez csatlakozott. Utközben betért egy régi ismerőséhez Nagyváradra, a váradelencei kántorhoz s ez aztán nagy befolyást gyakorolt Palotay sorának eldöntésében.

Bem apó seregében Palotay hamarosan kitűnt vitézségével. A piskii csatában már mint hadnagy vett részt s meg is sebesült. A seb helyét élete végéig büszkén hordta a fején. Nemsokára főhadnaggyá lépett elő s mint ilyen, levelet vitt vezérével Kosuthhoz, kinek megfetszett a daliás fiatal főhadnagy s asztalához is meghívta.

A szabadságharc szomorú végével Palotay is bujdosni volt kénytelen s mint ilyen, sorsa az említett váradelencei kántorhoz vitte, kitől annak idején annyi szép reménnyel telve ment el áldozni a haza oltárán. S innen került a váradi püspöki jószágkormányzóhoz mint nevelő.

Palotay ezután nemsokára kispap lett s boldog emlékü Szaniszló püspök Rómába küldte tanulni, ahol 1855. június 2-án szentelték pappá. Rövid káplánkodás után 1858-ban egyházmegyei levéltárnok, 1863-ban püspöki ceremoniárius, 1864-ben szentszéki jegyző és könyvtárnok, 1868-ban pödög váradi olasz-i plébános lett. Mint olasz-i plébános áldásos tevékenységét fejtett ki s hivei ma is szeretettel emlékeznek meg róla. 1872-ben plébánosi tisztsége mellé még a tanítóképezde igazgatójává is ki lett nevezve.

Az ő plébánossága idejére esett az az óriási kolera járvány, mely 1873-ban végig sepepte az

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Epizódok Palotay László életéből.

Miután a magyar szabadságharc ügye elbukott, mint annyi ezen Palotay is kénytelen volt bujdosni az osztrák hatalom bosszukeze elől.

A körülmények Nagyváradra hozták, hol a püspöki jószágkormányzónál kapott nevelői állást.

Egyenes modora, nyílt szíve hamar meghódította magának az egész családot. Jól is ment volna minden, ha bujdosó nem lett volna. Erről ugyan mit sem tudott a jószágkormányzó, ki igen óvatossá ember volt s rém félt az osztrák kormánytól.

Azonban bántotta Palotayt, a volt büszke honvéd főhadnagyt, hogy kénytelen volt titkolni multját. A jószágkormányzó ugyanis többször emlegette előtte hogy:

— Bizony én nem is tenném ki magam kellemetlenségeknek senki fiáért. Ha én megtudnám, hogy házamban egy üldözött rejtőzik, rögtön feljelenteném.

Rém mód bántotta az efféle kijelentés Palotayt. Egyrészt szégyelte magát, hogy nem

vallotta meg, ki volt ő tulajdonképen, másrészt meg az keserítette el, hogy így gondolkodik a gazdája.

Midőn egyszer a család ép asztalnál ült, ismét e dologra terelődött a beszéd s midőn a jószágkormányzó ismét az előbb jelzett kijelentést tette, Palotay felállt s illedeimes, de határozott hangon így válaszolt:

— No hát tessék rajtam kezdeni a kiszolgáltatást.

S aztán büszkén hozzá tette:

— Mert kérem én is honvédtiszt vagyok.

A jószágkormányzó meglepetten ugrott fel s azután meghatva a daliás fiatalember büszke, ragyogó arcától az egész család öröme melegen szorított vele kezét s még jobban szerette, mint azelőtt.

Az elhunyt kiváló főpap tudvalevőleg mint főhadnagy végig küzdte a szabadságharcot.

Egy alkalommal valaki tréfálkozva mondta Palotaynak, aki Bem seregében harcolt s több ütközetben részt vett:

— Bezzeg futott a Főúr Piskinél!

— Engedelmet kérek — szólott vissza Palotay, akit közelebbi ismerősei plébánoskodása

óta Főúrnak neveztek — ha futottam volna, nem a homlokomon vágott volna meg a német — és büszkén mutatott a homlokán levő kardvágás helyére.

Mint konzervatív hajlamu öreg ember, nem nagy barátja volt az újításoknak. Egy társaságban valami újításról volt szó s a társaság egyik tagjának, aki erősen érvelt az újítás mellett, odaszólt Palotay:

— Mega mindent újítani akar!

— Bizony! mindent; még a Főurat is szeretném megújítani.

Persze ez az elmés válasz, amely bók számba is ment, megbékítette az újítás miatt nehezelt Főpapot, de sajnos, őt már nem lehetett megújítani.

Egy évvel ezelőtt lépett Szent László káptalanának az élére s éppen tegnap volt az évfordulója, mikor a nagypréposti székbe beiktatták.

Most már ott nyugszik porhüvelybe a ravatalon, legyen áldott emléke.

S a j á t készítményü
 menyasszonyi kelen-
 gyék. Női férfi és gyer-
 mek fehérneműek.

Menyasszonyi kelengyék

Grünvald és Vahl

Budapest, Nagyvárad, Bécs.
 Rákóczi-ut 5 szám. Telefon 193 szám.

S a j á t készítményü
 menyasszonyi ke-
 lengyék, Blousok,
 Jouponok, pongyolák.

egész országot. Naponta tömegestől kellett a papoknak gyóntatni, a halotti szentségeket feladni, temetni stb. Bizony ez nagy önfeláldozást jelent. Vigasztalni, a nagy utra előkészíteni a haldoklót, amikor ki van téve annak a pap, hogy a következő percben attól a haldoklótól egy bacilust szívott magába s menthetetlenül ő is meghal. És Palotay nem félt. Mint egykor a csataterén bátran nézett szemébe a halálnak, úgy a lelkipásztor igazi csataterén, a kolerás betegek ágyánál is elszánt lélekkel teljesítette nehéz kötelességét, nem rettegve attól, hogy ő is áldozata lehet hivatásának. Megjelent minden kolerás betegnél és ellátta őket a szentségekkel. E bátor önfeláldozó cselekedeteért a város jegyzőkönyvi köszönetet is szavazott Palotaynak.

1880-ban szentszéki ülnök lett, 1883-ban a kanonoki címet, 1889-ben a pro Ecclesia et Pontifice érdemkeresztet nyerte el. Kanonokká 1892-ben nevezték ki, 1894-ben pedig városgyőrki c. apát és egyházmegyei tanfelügyelő lett. 1901-ben a pápai prelatusi méltóságot kapta s 1905-ben általános szeretettől környezve ülte meg aranymiséjét ugyancsak Rómában. Ugyanazon évben lett örkanonokká, 1907-ben pedig nagypréposttá. Nagyváradi város törvényhatóságának évtizedeken át állandóan tagja volt, egészen a múlt év végeig. Népszerűsége mellett tesz tanúságot a hét évvel ezelőtt történt választás, mely alkalommal ő kapta a legtöbb szavazatot.

Igazi önmegtadással járult mindenkor jótéteményeivel a közjó emelésére.

A Gyopárhalomszabad szent tornyai templomot egészen sajátjából építtette; erre és az ottani tótkomlói iskolára hozott áldozata meghaladja a 30 000 koronát. A nagyváradi Szent László menedék házi gyönyörű kis kápolnát is egészen ő létesítette 20 000 koronát meghaladó költséggel. A berettyóújfalusi plebánia templom és iskola telkét ő vásárolta s bár b. e. báró Bémer Pál és b. e. Scheitner Ede kanonok hagyományai és Andrássy János preláts kanonok adománya jelentékenyen támogatták az alkotás mégis a főjótévedőnek: Palotay Lászlónak mintegy 50 000 koronájába került.

Alig adta át ez alkotásit Isten dicsőségére és a hivek lelki üdvére a berettyóújfalusi katolikusok használatára, fáradhatatlan buzgósága új tért keresett és talált Bucsatelepen, ahol az el-

mult évben épített a hiveknok templomot. Mindezek 16 évi kanonoksága alatt csaknem kétszáz-ezer koronát tesznek ki. Ehhez sorolandók még az Orsolya-zárda építkezéseihez való hozzájárulás, az Immaculata-intézetnek nyújtott adomány a Katholikus Kör és a kath. sajtónak adott támogatás, a kózkórházi kápolna a sályi és még számos templom, iskola felszerelésnek gazdagítása és azok a mindennapi kisebb-nagyobb jótétemények, amelyek csak az örök birónál és a szegények imáiban vannak feljegyezve. Összegeben ki nem fejezhető, csak áldásos, hatásában látható jótékonyosság az, amelyet a nemeslelkű főpap a szó szoros értelmében önmegtadással, egyedül Isten dicsőségére gyakorolt.

Betegsége és halála.

Palotay László erős, délceg testalkatu férfi volt s szervezete ellentállott a betegségnek. Az utóbbi időben, pár év óta azonban hatalmas alakja kissé meggyörnyedt s járása nehézkessé vált. Ez azonban nem gátolta abban, hogy szeretettel foglalkozzék dolgaival. Legutóbb szeptember 9-én Budapestre utazott az Erzsébet királyné emlékére az Örökimádás templomban tartott requiemre s egyuttal ott maradt a kath. nagygyűlésre is, bár már ekkor erőt vett rajta a betegség s így a körmeneten nem is vehetett részt, haza kellett utaznia a múlt kedden szept. 15-én. Csütörtökön éjjel egészségi állapota válságosra fordult s azóta környezete dr. Wimmer és Mayer orvosokkal aggodó gondossággal ápolta. Betegsége nagy foku bronchitis volt, amelyet az aggastyán szervezete nem birt legyőzni.

Állapota rosszabbra fordulásával meggyónt és megáldozott s Fetser Antal felsz. püspök csütörtökön feladta az utolsó kenetet. Akkor egy kissé jobban lett, de estétől kezdve rohamosan hanyatlott ereje még f. hó 26-án éjjel 1 órakor nemes szíve megszűnt dobogni s lelke vissza szállt Istenéhez, kinek hű szolgálja volt.

A beteg főpap mellett utolsó percig ott

volt Fetser Antal felszentelt püspök káptalani helynök.

A gyász.

A városban csak reggel terjedt el a nagyprépost halálhíre, mikor 6 órakor megkondult a székesegyház nagy harangja. Akik ismerik az előirt szokásokat, azonnal tudták, hogy mit jelent a nagy harangnak ily szokatlan időben való meghuzása. Csakhamar kitűzték a városban egyes középületekre a gyászlobogót. Így gyászlobogók vannak a kath. templomokon, iskolákon, a zárdákon, a plébánia épületeken, a városházán, jogakadémián, a főgimnáziumon, a Biharmegyei Casinó épületén.

Előkészületek a temetésre.

Az elhunyt főpap temetésére még a del előtt folyamán megtették a kellő intézkedéseket. Még életében nyilvánított óhajához képest a Weiszlovits temetkezési intézet reudezi a temetést s az elhunyt lakásának nagytermében diszes, menyezetes ravatalt állított fel s erre helyezték nehez érckoporsóban a kiváló főpap földi porhüvelyét.

A lépcsőket és a halottas termet teketek posztóval vonták be.

A ravatal körül ezüst kandaláberek és gyertyatartókban az égő gyertyák sokasága van elhelyezve.

A főpapi jelvényekkel diszitett ravatal előtt levő imazsámolyon az irgalmas nővérek imádkoznak az elhunyt lelkiüdvéért. Ma, vasárnap délután 4 óra után lesz a koporsóba tétel az ugynevezett gyász officium.

A végrendelet.

A b. e. nagyprépost végrendeletét tegnap délután bontották fel s hirdették ki a kir. járásbiróságnál.

Mint értesülünk az életben is bőkezű főpap általános örökösül az egyházmegyei tani-

Az átlukasztott csákó.

Irta: Prém József.

A bazini kastélyban sok műkincs és családi emlék közt egy átlukasztott csákó is szerepel.

Nem valami különös főveg, csak olyan, mint a Czobor-féle huszárezred minden egykori tagjáé volt. De amikor kérde az ember, miért őrzik: igen büszke feleletet kap.

— Nem is emléktárgy ez. Több, sokkal több, valósgos ereklye.

— Ereklye? Ez a rongyolódó csákó?

— Az bizony. A magyar becsület, a nemzeti büszkeség, a hazai virtus védelmének ereklyéje.

Amikor először láttam ezt a csákót, kíváncsian néztem és érdeklődéssel tudakoltam a történetét. . . Szép asszony büvös szeméről, egy udvari bál éjszakájáról egy tüzes csárdásról és egy élet pusztulásáról szól ez a történet. . .

Hej, de híresek is voltak annak idején a Czobor huszárok! Azóta se látunk olyan ezredet.

Bécs város szép asszonyai, szép leányai csak úgy reszkettek a daliás tisztjeiért.

Sok nyalka magyar legény hódított akkor a császárvárosban és nem egy házasság jött létre az udvar közbenjárására.

De galiba is volt elég. Félelmes hirben állt az ezred. Minden közlegénye híres verekedő s a tiszték nem túrték, hogy bárki görbe szemmel nézze a magyart. Itt még az az udvarlásban milyen rettegett volt a hadnagy főhadnagy és kapitány, de még az őrnagy is! Minden szép asszonynyal megáldott férj óva húzódott a Czobor huszároktól, nehogy baj essék a házassálete nyugalalmában.

Az összekoccanások napirenden voltak. Párbajra azonban ritkán került a dolog, mert a Mária Terézia előtti korszakban roppant szigoruan büntettek mindenkit, aki fegyverrel kezében védte a becsületét. Jaj volt annak, aki a tilalmat áthágta. Száműzetés, de sőt halál is várt a vétkesre.

Am a Czobor huszárok fittyet hánytak mindenféle szigorú rendeletnek. Szembeszálltak még az ördöggel is, hát hogyne mertek volna kikezdeni holmi udvari auktoritásuk irkafirkáival.

A kiváltságot még Czobor Ádám, az ezred korábbi vitézlő parancsnoka szerezte meg.

Egy izben felvette ragyogó szép ruháját, felkötötte hadverő kardját és beállított a császári udvarba. Egyenesen az uralkodó elé járult és igyszólt:

— Felség! Esedezem: Ne terheltessek az armádia vezetőinek kivételt tenni az ezredemmel. Tisztelem, becsülöm a regulát, de ami igaz,

az igaz és keservesen igaz az, hogy katonát nem célszerű fékezni a virtusának kifejtésében. Aki huszár, az verekedjék, Felség! nemcsak akkor, ha háboru van, de akkor is ha becsülete követeli. Am büntessék azt, aki megszegi az udvari tilalmat, de én se túrók egy pillanatig olyan tisztet az ezredemben aki foltott tőr a bátorságán. Azért van kard az oldalán, hogy védekezze, ha támadják s ha ő támad, akkor is bizonyára oka van rá a Czobor huszárnak.

Az uralkodót meglepte ez a bátor föllépés és az ezredes vidám ábrázattal hagyta el a császári palotát.

Azóta kedvükre verekedhettek a Czobor-huszárok s a mikor gróf Pálffy János került az ezred élére, ez a harci kedv szinte lángot vetett köztük.

Mert vitéz volt és elszánt ember Pálffy. Egyszerű katonának ismerte még akkor mindenki és senki sem mert sejtteni, legkevésbé tán ő maga, hogy néhány év mulva föltel ragadja a sors hatalma és egykor Magyarország híres nádora lesz.

Husz éves sem volt, amikor már a kapitányi rangot kapta, még pedig Bécs ostrománál. Olyan bátran harcolt a vasaszedében, hogy mindenki csodálatát vivta ki.

II.

. . . Fényes udvari bált rendeztek a császári palotában. Összegyűlt a szép ország sok

HÖLGYEK!

A legdivatosabb és legújabb szabásmintáim megérkeztek. Személyzetemet a főváros elsőrangú szalonjaiból hozattam. — A munkáért kezességet vállalok. —

ROTH ADOLF női szabó
NAGYVÁRAD, ZÖLDFÁ-UTCA 11 SZÁM.

tók alapját jelölte ki, de ezenkívül több kisebb-nagyobb összeget hagyott különböző jótékony-célra.

Ugy értesülünk különben, hogy a hagyaték jelentékeny összeget tesz ki.

A Katolikus Kör részvéte.

Palotay László halála mélyen sujtotta a Katolikus Kört, melynek a megboldogult nagyprépost megalkotója, egyházi elnöke és jótékony pártfogója volt. A Kör választmányát tegnap d. u. félhatra rendkívüli ülésre hívta össze Dús László világi alelnök; a gyűlésen megjelentek: dr. Vučkics Gyula egyházi alelnök, Géczy Lajos, Frankó Endre, Tóth Márton, Böszörményi Géza, dr. Hoványi Géza, Hoványi Gyula, Imrik S. Zoltán, Justh Károly, dr. Krüger Aladár, Szilágyi Dózsa, Kelemen Kálmán, Beczkay Lajos, Csataj Lajos vál. tagok és dr. Imrik Gusztáv titkár.

Dús László világi elnök megnyitotta a rendkívüli választmányi ülést, megindult hangon jelentette a Kör szeretett egyházi elnökének elhunytát s mivel az ülés egyedüli tárgya a Kör részvéte méltó kifejezése, felhívta a választmányt megfelelő határozathozatalra.

Dr. Vučkics Gyula alelnök jelenti, hogy a Kör alelnökével Gerliczy Ferenc báróval sürgőnyleg tudatta a gyászbeszédet s a báró már választott is, jelezve, hogy vasárnap este Váradra érkezik s részt vesz a temetésen.

Dr. Hoványi Gyula indítványára a választmány egyhangulag elhatározta, hogy a haláleset alkalmából a káptalanhoz részvétiratot intéz, a koporsóra koszorút helyez és a temetésen a Kör testületileg vesz részt. A Kör tagjaihoz a következő felbívást bocsátják ki hírlapi uton:

Felkérem a katolikus kör tagjait, hogy körünk felejtetlen egyházi elnökének és jótevőjének, Palotay László nagyprépostnak temetésén lehetőleg teljes számmal megjelenjen szíveskedjenek. Gyülekezés hétfőn

reggel 8 kor az olasz-i plébánia hivatal irodájában, a honnan egynegyed kilenckor testületileg vonulunk a temetésre.

Dús László,
világi alelnök.

*

Ugyancsak tegnap délután ülést tartott a Szent László fennedékház és az Erzsébet-bölcsőde egyesület is, amelyeknek a megboldogult szintén elnöke volt. Mindkét egyesület elhatározta, hogy a temetésen testületileg vesz részt s a káptalanhoz részvétiratot intéz s ugyan-csak ezuton hívja fel tagjait a temetésen való részvételre.

Az egyházmegyét ért nagy veszteség alkalmából a l. szert. káptalan a következő gyászjelentést adta ki:

A nagyváradi l. sz. káptalan mélyen szomorodott szívvvel és fájdalmas érzettel jelenti, hogy szeretve tisztelt tagtársa Palotay László pápai főpap, nagyváradi l. sz. nagyprépost és kanonok, a B. Sz. Máriáról nevezett Vámosgyörk melletti monostori apát, zsinati vizsgáló, a pro Ecclesia és Pontifice ezüst kereszt birtokosa, a Szent István-Társulat tud. és irodalmi osztályának tagja, a nagyváradi kath. kör egyházi elnöke, a Szent Lászlóról nevezett nagyváradi koldusápoló és gyermekek menedékháza egyesület s az Erzsébet-bölcsőde egyesület elnöke, szentszéki tanácsos és aranymisézés áldozópap f. évi szeptember 26-án éjjel 1 órakor életének 79-ik, papságának 54-ik évében a haldoklók szentségeinek fölvétele után légcsőgyulladás következtében csendesén elhunyt. A megboldogult földi maradványai f. hó 28-án reggel háromnegyed 9 órakor a nagyváradi székházban végbemenő beszentelés és a székesegyházban tartandó engesztelő szent mise áldozat bemutatása után fognak a nagyváradi-olasz-i sírkertben édes anyja sírja mellé nyugalomra helyeztetni. E végtisztességtételre minden rendűek és ranguk tisztelettel meghívattak. Nagyvárad, 1908. szeptember 26-án. Az örök világosság fényeskedjék neki!

Tisza levele Gajáryhoz. Tisza István gróf igen érdekes levelet intézett «Az Ujság» szerkesztőjéhez Gajáry Ödönhöz. E levél nyílt állásfoglalás a kormány választói javaslata mellett s jellemző, mondhatjuk igen rokonszenvesen jellemző Tiszára, hogy ő nem csinál mindenáron ellenzéki politikát az őt megbuktató koalíciós kormányval szemben, hanem ahol meggyőződésével egyezik, nyíltan is állást foglal mellette, — leg-hivebb barátaival szemben is.

A politikai szenzációt képező értékes levél a következő:

Kedves Barátom!

»Az Ujság« mai vezércikke adja a tollat kezembe: A koalíció a királylyal szemben kötelezte magát arra, hogy a választói jogot a Kristóffy-féle javaslatban foglalt mértékig fogja kiterjeszteni, mással senkivel szemben. Ha tehát ő felsége felmenti ezen ígérete alól, teljesen szabad keze van úgy eljárni, ahogy az ország érdeke jónak látja.

Az Isten szerelméért, itt a magyar nemzet sorsáról, jövőjéről van szó, a nemzeti állam léte vagy nem léte forog kockán. És a midőn minden hazáját igazán szerető magyar embernek azért kell imádkoznia, hogy a korona által olyan nemes, de olyan végzetes illúziók alapján a kormányra erőszakolt lépést mentől több garanciával vehesse az körül, szomorú megütközéssel kell látnom, hogy e törekvésnek éppen a te lapod állít mesterséges akadályokat.

Igaz barátsággal maradok régi híved
Tisza István.

szép és előkelő hölgye. De legszebb volt Kaunitz Eleonora grófnő, sugár magas termete, sötétkék szeme, fejedelmi tekintete, mesébe illő, hullámos ragyogó haja és arcának üdésége, szoborszerű szabályossága heteken át alkalmat adott a bécsi poétáknak és udvari dilettánsoknak, hogy szonetteteket, magasztaló midrigulákat zengjenek róla . . .

És hogy táncolt a gyönyörű Eleonora! Kört formáltak a vendégek, ahol táncosával megjelent az óriási teremben.

Nem mérközhetett vele senki, csak egy asszony, egy magyar asszony, aki még szebb volt, mert irigység sem lakozott szívében: Pálffy János grófné . . . Csodálta az ura és nem bánta, ha náznak is tette a szépet. Ő biztos volt a maga dolgában! De lehetett is. Mert szeretni csak a feleségét szerette a parancsnok.

A terem közepén egymás mellett állt a két bájos asszony és fogadták a hódolatokat. Oly szépek voltak, hogy maga az uralkodó is tágra nyílt szemekkel nézte őket.

Magához is intette az öreg Kaunitzgrófot: — Charmante! Ilyen lány! Nincs büszkébb apa a birodalomban!

Aztán a daliás Pálffyhoz fordult a felséges ur:

— Magnifique! Ilyen feleség! Van-e boldogabb férj összes alattvalóim közt?

Az apa és a férj boldog mosolylyal és jobbágyi hódolattal fogadták a kegyes bókokat. Észre se vették, hogy egy előkelő ur lépked a két ünnepelet dáma felé s zavarja a szép csoportot.

— Ki az? — kérdezte az uralkodó, mielőtt hosszonyelű szemüvegét arcához emelte, hogy jobban lásson.

— A württembergi herceg . . . János Frigyes öfensége . . . Pálffy e szavakra elkomorodott.

A württembergi herceg már szétválasztotta a két hölgyet . . . Hol az egyiket, hol a másikat nézte, szemük közé vigyorgott fehér arcával, vereses fejét mozgatta és mindenképen kellemeteskedni igyekezett. Az udvarlók mély tisztelettel hátravonultak az uralkodóház rokona előtt. A herceg aztán táncra kérte Eleonorát. Az igézetes leány egyszer végigröpült vele a sima padlón, de a mikor folytatni akarta a herceg a trout: a hölgy hosszú ruhájának csipkéje beleakadt táncosának sarkantyujába és megkellett állniok.

Éppen akkor érkezett hozzájuk Pálffy. Megelőzte a herceget, lehajolt és kiszabadította csipkét.

— Köszönöm — mosolygott a grófnő. Mi legyen a hála.

— Egy tour!

— Olcsóra szabja grófi! . . . Hármát is megér egy brüsszeli csipke!

A három tourból több is lett és ez bosszantotta János Frigyes herceget. Nem szokta meg, hogy bárki háttérbe szorítsa . . . Főleg egy magyar gróftól nem tűrhette el . . . De legkivált Pálffy Jánostól nem akart zsebre rakni effélet. Tudta, hogy Eleonora érdeklődik a legszebb bécsi huszár iránt. Az sem volt titok előtte, hogy Pálffy gyűlöli a herceget jobban, mint ő a grófot.

Az indulat már mind kettőben forrott. Csak alkalom kellett, hogy kitörjön.

János Frigyes újból közeledett Eleonorához:

— Ezt a lengyel polkát, grófnő, remélem, csak velem táncolja?

— Köszönöm herceg, most már pihenek, de utána csárdás következik.

A herceg gögösen kopta fel a fejét:

— Csárdás! Ugy kérem! Hát ki táncol ilyen paraszttáncot!

A gróf ott állt és közbeszólt:

— Kiváncsi rá hercegséged? Hát leszünk oly bátrak és bemutatjuk a paraszt-táncot. Ugy-e bár, grófnő?

— Legkedvesebb táncom! — nevetett Eleonora — s az olyan híres palotás- és csárdás-táncossal, mint Pálffy igazi élvezet is lesz.

A herceget már elfutotta a méreg és to-

Sürgöny!

Fertőtlenítő (Lawodit) olaj lefolyó kanális, csatorna és klozetek fertőtlenítéséhez. — Kapható: Tarsoly és Riszto vaskereskedésében Rákóczi-ut 80 sz. — Telefon 390

Dobozokban
Fél kiló 70, egész kiló 1.40.

Az ellenakció gyűlése. A választójogi ellenakció alakuló ülése tegnap folyt le részben a »Vadászkürt«-szálló külön termében, részben pedig egy másik helyen, melyet a legnagyobb titokban tartottak. Az ülés előtt bizalmas tanácskozások folytak az ellenakcióban résztvevő pártok vezéremberei között. Ezekről a tanácskozásokról, valamint magáról az alakuló ülésről alig jutott valami nyilvánosságra, minthogy a résztvevők a legnagyobb titoktartásra kötelezték magukat. Annyi azonban mégis kiszivárgott a tanácskozásokból, hogy az egyes pártok között megállapodás jött létre arra nézve, hogy együtt és vállvetve fognak küzdeni a plurális szavazati jog ellen, illetve az általános, egyenlő és titkos választói jog megvalósítása érdekében. A harc módzatairól és eszközeiről még ma is tanácskozások folynak. A megindítandó nagy kampány haditervének kidolgozására egy bizottságot küldenek ki, mely rövid idő alatt kész elaborátumot fog az összehívandó ellenkoalíciós nagygyűlés elé terjeszteni.

Belgium a katolikus uralom alatt.

A londoni »Catholic Times« egyik levelezője ez alatt a cím alatt értekezik Belgium jelenlegi helyzetéről. Miután az ország három politikai pártját — a katolikus, a liberális és a szocialista pártot — röviden megemlíti, áttér annak kijelentésére, hogy a katolikusok, amióta a hatalom az ő kezükben van, határozottan progresszív politikát folytatnak. Ők terjesztették ki a választói jogot, ők hozták be az új munkástörvényeket és ők oldották meg a nevelésügyi kérdést oly irányban, amely biztosítja a katolikusoknak a katolikus tanítást és nem avatkozik bele a másvallásúak jogaiba. A választók nagy többségének bizalmából a katolikusok jutottak a hatalom birtokába a vallásos nevelés kizárását követő liberális rendszerrel szemben. Ami pedig azt a sokat hangoztatott mesét illeti, hogy a katolicizmus a belga nemzet anyagi

jólétére nézve ártalmas, ezzel szemben elég rámutatni arra a nagyjelentőségű gazdasági haladásra, melyet Belgium a katolikus uralom alatt elért. Az előtte levő liberális kormány csak óriási deficiteket hagyott katolikus utódainak örökségül. De ez a deficit már a katolikus kormány első évében eltűnt, sőt nemsokára pusztán jó adminisztratív eszközökkel és nem adóemeléssel már »surplus« is mutatkozott, dacára annak, hogy ugyanekkor nagy rendkívüli összegek kellettek nemzetvédelmi célokra. Az állami bevételeknek az egyre növekedő jólét következtében való állandó emelkedése lehetővé tette ama rendkívüli kiadásokat. A népesség szaporodása, az ipar és kereskedelem rohamos fejlődése csakhamar észrevehető tanubizonyságai lettek az »ártalmas« katolikus uralomnak.

Panasz egy körorvos ellen.

A Biharudvari körorvos ellen még csak most járt le egy fegyelmi ügy, melyből kifolyólag pénzbüntetésre lett ítélve és most ismét olyan dolgokat művelt, melyek fegyelmi eljárás vonnak maguk után.

Az esetről biharnagybajomi tudósítónk a következőket jelenti:

A folyó hó közepe táján Csiki András hosszuháti napszámos ember a vasutnál lévén alkalmazva a több kocsi tolatásával volt elfoglalva. Eközben a napszámos ember keze két kocsi ütközője közé került minnek következtében négy ujját összemorzsolta. Erősen vérző kezével a biharudvari körorvoshoz dr. Katona Gáborhoz ment, hogy első segélyt nyerhessen. Dr. Katona Gábor azonban ahelyett, hogy esküje szerint előírt első segélyt nyújtotta volna a vérző, beteg embert elküldte.

— Miért nem mennek most is a járási orvoshoz. Ha az jobb maguknak kezelje most is ő.

A súlyosan sérült ember a nagy vérvesztés miatt roskadozva erőtlennül vánszorgott el a járási orvoshoz Nagybjombba dr. Gyulai Lászlóhoz, aki első segélyt is nyújtott.

Pár nappal ezután Mile Ferenc 8 éves kisa fia egy fáról esett le s ennek következtében a lábát törte ki. A szerencsétlenül járt gyermekhez a közeli dr. Katona Gábor körorvost hívták, azonban az első segélyt ennél az esetben is megtagadta s itt is Gyulai László járási orvos nyújtotta a segélyt.

Tekintettel arra, hogy a fent elmondottak nem csak a humanizmus gyakorlását, mely minden orvosnak kötelessége, kizárják, hanem az orvosi eskü megszegését is jelentik, azért dr. Gyulai László járási orvos tegnap feljelentést a körorvos ellen. A feljelentésben kéri a vizsgálat megindítását, mert a hasonló esetek a közegészségügy ártalmára vannak s ha minden retorzió nélkül tovább is fennmaradnak a körorvosi állás ellenszenves lesz a közönség előtt.

Csendőr, mint bankógyári ügynök.

A Szabó és Tapaszi-féle bankóhamisító részvénytársaság nádudvari kudarca még mindig élénk emlékezetében van a közönségnek. Az ügy hullámai már csaknem teljesen lecsillapultak, most azonban igen érdekes részletek kerültek felszínre, melyek élénken világítják meg annak a nagy sikernek titkát, melyet Szabóék elértek az egész környéken. A vizsgálat során ugyanis kiderült, hogy Szabó és Tapaszi kívül még egy hatósági közeg is társuk volt, aki kerítette nekik a gyors meggazdagodásra vágyó embereket. Az esetről tudósításunk a következő:

Szabó és Tapaszi Bihardiószeg környékén már javában utazgattak, hogy megtudják maguknak szerezni a gazdaközöniséget, akiknek jó pénzért háromszoros hamisított pénzt adtak. A gazdák félték a bankógyárostól és nem akartak üzletet kötni. Az eset valami utómódon tudomására jutott Kató József bihardiószegi csendőrvezetőnek, aki a helyett hogy feljelentést tett volna Tapasziék ellen, vagy felvilágosította volna a feleket, még ő biztatta őket, hogy ne féljenek semmitől, bele mehetnek az üzletbe.

vább sétált. Mikor aztán folyt a »parasz«-tánc, odalépett a pihenő Pálffy Iános grófnéhez, a szép Czobor Amáliához és melíciózusan jegyezte meg:

— Férje ura ugyancsak buzgólkodik más nők körül.

— Hadd hódítson; azért mondják a legszébb huszárezredesnek! Nem vagyok féltékeny herceg! Ismerem az uramat.

És mosolygott hozzá ártatlanul.

III.

Ez órától fogva a gögös és hiu hercegben még nagyobb ellenszenv támadt szerencsés vetélytársa iránt.

A jó württembergi ügy hitte, hogy ezt a gyűlöletet jó lesz az összes Czobor-huszárokkal éreztetni. Sőt az egész magyar nemzetet megtisztelte vele. Leste az órát, amikor nyíltan becsmérelhette a magyarokat.

Két napra rá nagy parádé volt a katonai gyakorlótéren. Kirukkolt az egész huszárság! Haj, milyen kackiás délceg volt a Pálffy ezred! S milyen fehér paripán ült a szép parancsnok... Nem is lehet más az isten első katonája, csak magyar huszár, az is a Czobor-fajtából.

János Frigyes pukkadózott és amikor a hatalmas fordulokat és szélvészszel versenyező száguldozásokat, a lelkes rohamokat látta, ki-

csinylőleg szólalt a nagyfejű német főtisztnekhez:

— Miért kommandiroz magyarul Pálffy? Hát ki érti ezt a civilizálatlan nyelvet?

Pálffy hallotta e megjegyzést és hirtelen hozzáfordult:

— Egy a nyeive és egy a kardja a magyar huszárnak! S a kardja suhintását már sokszor megértette a német.

— De hátha magyarul se tudnának a magyarok? Valósággal ugatniok kellene. Különben ez mindegy!

— Igen! Kivált, ha hercegséged az ő nyelvükön vezeti a kommandót.

Ez sok volt. János Frigyes éktelen haragra lobbant erre a nem várt fölvilágosításra, gyalázó szavakkal illette az egész magyar hadsereget, sőt az egész magyar nemzetet újból.

— Ez sok! Ezért felel hercegséged!

Kész volt a párbaj.

A herceg örömet fogadta el a kihívást. Azok közé a bizonyos »leghirebb lövők« közé tartozott és percig sem kételkedett, hogy lepuffantja ellenfelét.

A Práter elvadt, mocsaras ligetének egy rejtett tisztásán állt szemközt a két ellenfél.

Az első lövés joga a württembergi herceget illette. Erősen célzott, lőtt és a golyó átlukasztotta a magyar gróf csákóját. Most Pálffy emelte föl pisztolyát és egy szempillan-

tásnyi célzás után oly biztosan találta János Frigyeset, hogy az fölbukott és holtan ottmaradt.

Pálffy haza se eresztették a segédei imádoit feleségéhez, aki rettegés közt várt a palotájában. Azt tanácsolták neki, hogy fusson Lengyelországba:

— Hát azért vagyok Czobor-huszár? Hisz meg van az engedélyünk a fegyveres mérkőzésre béke idején is!

— De arra nincs engedély, hogy az uralkodóház egy rokonát puffintsd lel! Siess, mielőtt a hadi törvényszék összeül!

A württembergi rég őrizte már a családi kripta. Amikor Lipót császár új vizsgálatot rendelt Pálffy ügyében... A vége; bocsánat, kegyelem, hazatérés, azután emelkedés tábornokká, horvát bánná, országbiróvá, aranygyapjas vitézzé, főparancsnokká, nádorrá... Hát lehet-e még magasabb emelkedés?

A Rákóczi-féle szabadságharcot ki más fojtotta el, mint a szép Kaunitz Eleonora egykori lovagja és udvarlója? Ám az átlukasztott csákót megtartotta emlékül.

Mint az udvar kegyence, hányszor nézhette egykori kuruc virtusának ezt a dicső bizonyosságát! S az ereklyét a Pálffyak hiven őrzik mindmáig!

Új férfi-, fiu- és gyermekruha-üzlet.

Van szerencsénk a t. ruhavásárló közönség b. tudomására hozni, hogy **Zöldfa-utca, (Zöldfa-szálloda épületében, a Sörcesarnok mellett)** e hó folyamán egy férfi-, fiu- és gyermekruha-üzletet nyitottunk, hol legfinomabb szövetekből készült ruhák óriási nagy választékban és igen olcsó árak mellett kerülnek eladásra. **Jelszavunk:** »Kevés pénzért szép ruhát, jó ruhát és csinos ruhát. —

Megtétekintés ingyen, próbabevásárlással meglehet mindenről győződni — Kiváló tisztelettel

GELBERG és NAGY.

A csendőrszervező szavai megtették a hatást s a Tapaszi-féle üzlet fényesen kezdett virágozni. A parasztok minden félelem nélkül, hatósági fedezettel kötötték meg az üzleteket.

Ez a jó üzlet természetesen jól jövedelmezett az őrsvezetőnek is, addig míg le nem járt a megígért hamispénz szállításának határideje.

Ez után, mivel a háromszoros hamispénz nem akart érkezni Nádudvarról, Balogh Imre feljelentette ugy Tapasziékat, mint a csendőrt.

Balogh Imre Püspökladányban ismerkedett meg Lató őrsvezetővel, aki a vonaton utközben rábeszélte őt, hogy vásároljon Tapasziéktól hamispénzt. Balogh elfogadta a biztatást és Nagyváradra jött a csendőrszervezővel, aki megmutatta neki, hogy hol laknak Tapasziék. A beugratott ember 600 koronás üzletet kötött Tapasziékkal. Kifizette a pénzt és nyugodtan hazament s várta a háromszoros hamispénzt.

A pénz késett s így megtette a feljelentést. A hadbíróság most döntött a csendőr ügyében. A bíróság beigazoltnak látta a csendőr büntetését, ezért őt azonnal felfüggesztette állásától és ezenkívül még két évi fogházra is ítélte.

UJDONSÁGOK.

* **A katonaság és a kolera.** A fenyegető kolera veszedelem elleni óvintézkedések az egész városban nagy eréllyel folynak. A kerületi rendőrbiztosok megkapták az utasítást, hogy az egyes házakat járják fel s ahol a háztulajdonos nem gondoskodott a kellő tisztogatásról, ott saját hatáskörükben intézkedjenek a kellő tisztaságról, szemét kihordásról s a költségeket a mulasztó háztulajdonosokon behajtják. *Kemény Ignác* rendőralkapitányának legnehezebb dolga van Váralján és Velencén, a rendkívül elhagyott udvarokkal, amelyek valóságos szemétdombok. Egyik-másik udvar 15—20 évi óta nem volt alaposan kitakarítva, s most 5—6 szekér szemetet vittek ki némelyik udvarból. A katonasággal is van egy kis baj. Dr. *Baróthy Ákos* városi főorvos sürgős elterjesztést tett a polgármesterhez, amelyben bejelenti, hogy a katonai csapatkórház orvosfőnökétől úgy értesült, hogy kolera esetére a katonaság részéről a Sal Ferenc-utcai csapatkórházat akarják kolera kórházzá berendezni s a Szent László járványkórház mellé barakot szándékoznak építeni. Míg a munkálatok tartanak, az esetleges koleras katonákat a Szent László kórház egy pavillonjában helyeznék el s az élelmezést és gyógykezelést a város saját költségén teljesítendő. A főorvos tiltakozik az ellen, hogy a katonák részére a város közepén lévő csapatkórház jelöltesse ki, mert ez a legnagyobb veszedelem lenne a lakosságra. Ennek megakadályozását, felelőssége tudatában, feltétlenül kívánja. Kéri a polgármestert, hogy az állomásparancsnoksággal közös értekezletet tartson a város s ezen kielégítő megállapodásra jussanak.

* **A miniszter adománya.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter tegnap egyszerre négy község olvasókörének nyújtotta támogatását. Kőröstarján, Kisjenő, Pecsészőlös, Gyires községek olvasókörük kaptak egyenként 100—100 kötet könyvet és 20—20 koronát könyvszekrényre.

* **Tifusz a megyében.** A kolera rémhíre egyszerre elnémított minden más betegségre vonatkozó hírtorrást. Mindenki a kolérától fél és ugyanekkor nem veszi észre, hogy a kolera még messze van, ellenben köztünk a

tifusz pusztít. Különösen az utóbbi egy hónap alatt felszokkott a tifusz betegek száma a megyében, bár Nagyvárad sem mondható tifuszmentes helynek, mert itt szintén tekintélyes számú tifuzos beteg van jelenleg is. Annyira állanak a nagyváradai tifusz ügyek, hogy ha a kolera hír nem jött volna az elrendelt óvintézkedéseket mégis foganatosítani kellett volna a tifusz miatt. A tifuszban megbetegedett egyének között elég nagy a halandóság. Különösen a gyermekek között pusztít a veszedelmes járvány. A tisztaság tehát most kétszeresen szemelőtt tartandó s óvakochni kell a sok gyümölcs evéstől.

* **Aki félelmében önként jelentkezik.** A szomszédos Szilágymegyében az utóbbi időben nagyon elszaporodott a pénzhamisítók száma. Csaknem minden cigány talál magának egy társat, akivel pénzgyártáshoz fog. Így volt ez Bokis Simonnal is, akit egy cigány 20 filléresre gyártására birt rá. Bokis csinált is 12 drb husz fillérest, azonban a pénzdarabok oly primitív dolgok voltak, hogy inkább hasonlítottak egy ólom gombhoz mint egy husz filléreshez. A cigány valami miatt összeveszett Bokissal, akit feljelentett a hatóságnak. A debreceni ügyészség Bokist szabadon bocsátotta. Bokis hazament a falujába, ahol azonban nem sokáig élhetett nyugodtan, mert hallotta, hogy a csendőrök keresik. Émiatt olyan félelem fogta el, hogy egy darab fekete kenyérral utnak indult Nagyváradra s itt egyenesen a rendőrségre ment és azt kívánta, hogy tartóztassák le, mert őt körözik és ő fél a csendőröktől. Természetesen a rendőrségen semmit sem tudnak a dologról és így a furcsa kívánságot nem is teljesítették. A mindenáron bűnhődni akaró pénzhamisító ezután elindult másik hatóságot keresni, ahol végre le fogják tartóztatni. Hogy talál-e ilyet az nagyon is valószínűtlen.

* **Almalopás.** Lada István b.-bőszörményi illetőségű és Cs. Nagy Sándor szt.-péterszegi illetőségű csavargókat tegnap délelőtt almalopáson érték a váradai szőlőhegyen. Bekísérték őket. A szörnyen méltatlankodó két ifjúról kiderült azonban, hogy mindketten ki vannak tiltva Nagyváradról, Lada 10 évre, Cs. Nagy Sándor örökre. Mindketten ültek már lopás miatt is. Kihágási uton jár el velük szemben a rendőrség.

* **Lopás.** Horváth Béláné panaszt emelt, hogy Uri-u. 21. sz. a lakásáról 2 héttel ezelőtt 5 porcellán tányér, 3 kés, 4 villa s egy gyors forraló, összesen 6 kor. 60 fillér értékben eltűnt. A káros nem kisebb, mint 4 egyént gyanúsít a lopással. — Nyomozati eljárás folyamatba.

* **Találtak** egy bitang kanca csikót. Ha tulajdonosa 8 nap alatt nem megy érte a rendőrségre, a csikó dobra kerül.

* **Lówy Árpád** dr az országszerte ismert és kedvelt humoros poéta, a többi között a »Népszerű Ethnographia« szerzője tegnap este Nagyváradra érkezett.

* **Uj vendéglő.** A volt »Kecskemétyi féle« vendéglőt — mely a vidékiek kedves találkozó helye *Strobl János* vendéglős vette meg. Nagy helyiségek. Kitűnő borok és frissen csapolt kőbányai sör hideg és meleg ételek állandóan kaphatók.

* **Tánciskola.** Kovács Tivadar balletmester a párisi táncműv. okl. tagja ez évben nov. 1-én nyitja meg táncintézetét a Zöldfászálloda nagytermében. Az idei szezonban rendkívüli sok bájos ujdonság kerül oktatásra, azonkívül az egész konografiai táncművészet és testesthetika. Külön gyermek csoportok, diák és esti tantolyamok, boston kurzusok. Védnökségek alatt álló csoportokhoz való beosztás iránt értekezhetni lakásomon Schlauch-tér 2. hol egyszersmind az összes kurzusokra már most lehet beiratkozni.

× **KATONAI HANGVERSENY.** Vasárnap f. hó 27-én délelőtt 10-től 1 óráig a hálezred vonószenekeara az alábbi műsorral fog a Pannonia étteremben hangversenyezni. *Műsor:* 1. Millöcker: »Koldusdiák-tipegő.« 2. Ertl: »Nagyvárosi gyermekek« keringő. 3. Suppé: Nyitány »Zsiványcsiny« című operetthez. 4. Hálevy: I. Finále a »Zsidónő« c. operából. 5. Kraul: »Ez kell a magyarnak« egyveleg. 6. a) Lehár: »Tánc-kettős« a »három feleség« c. operetből. b) Tellier: »Japán nászmenet« koncertdarab. 7. Wagner: »A csintalan gyermekek« keringő. 8. Striczl: »Magyar dalok« egyveleg. 9. Drescher: »Cabaret dalok« egyveleg. 10. Strauss. »Bor, asszony és ének« keringő.

* **Magyar daltársulat a »Korona«-kávéházban.** Ma és mindennap esténként egy 12 férfi és női tagokból álló, jól szervezett daltársulat tamburazene kísérettel naponta változatos műsorral hangversenyez. Kezdeté este 9 órakor. Belépti-díj nincs. Egész éjjel nyitva. Szíves pártfogást kér kiváló tisztelettel *Klein Lajos* kávé.

Legujabb őszi kalapok és férfi divat ujdonságok megérkeztek ROTH M. UTODÁNÁL.

* **Borsalino őszi kalap ujdonságai Reichard áruházába megérkeztek.**

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Vasárnap d. u.: Naftalin. Este: Tatárjárás. Hétfő: Tatárjárás. Kedd: Tatárjárás. Szerda: Tatárjárás. Csütörtök: Biboros. Péntek: Biboros. Szombat: Biboros. Vasárnap délután: Tündérszerelem. Este: Mókus.

Tatárjárás.

Kedvező előjelek közt: pompás sikerű ujdonsággal nyit meg a téli színház. A »Tatárjárás« azok közé az operettek közé tartozik, a melyeket addig mindig lehet játszani, míg a közönség betéve nem tudja az egészet. Szerencsésen egymásra találtak a szövegíró, a versíró és a zeneszerző. A három kitűnően harmonizál, mindenik visz az operettbe értékes elemet s együttesen kivívják a közönség elismerését.

Bakonyi Károly adta a mesét és a szöveget. A mese bizony nem valami bonyodalmas, nem is új, de modern. *Lőrenthey* főhadnagy ősi birtokát egy zs. báró vette meg árverésen, azonfelül elvette feleségül a szép vereshajú Rizát, a kibe pedig — viszontszerelem láncával ia hozzáfűzve — *Lőrenthey* is szerelmes; nász-

Fiuk! — Menjünk Klein Sándor és Vilmoshoz Fő-utca —

Leányok! üzeltébe vásárolni, kapunk ott minden felszerelést ami szükséges, hogy az iskolában rendes tanulók lehessünk. Iskolaszakkák 23, könyvszizjakk 20, tentatartók 10, patent harisnyák 14, kötények 35, gallérok 5, ingek 70, kofferek 1—, keték stb.

Grammophonok nagy választékban részletfizetésre is. ————— Intézetek részére teljes felszerelések.

ajándékol Riza éppen a Lőrenthey-kastélyt kapta. Ide kerül Lőrenthey is egy nagy gyakorlaton. Már akkor a báróné válóban van az urától s a régi szerelem föléd. Lőrenthey azonban elfásult; kijelentette, hogy be nem teszi a lábát a kastélyba. Bent vigan vannak; ő kint posztón áll. De ha a vigasság nem csalja be, bevisszi a kötelesség: az ellenség támad, hivnia kell tisztársait. Igen ám, de egy órával előbb becsületszavára megfogadta, hogy hogy ha bemege a kastélyba, bent is marad. Nos hát Riza most szaván fogja — s mi természetesebb, minthogy a szerelmesekek régi érzése ujra fellobog s egymáséi lesznek. A hadgyakorlat, a Tatárjárás szerelemmel végződik.

A kidolgozás sokkal többet ér, mint maga a mese. Van néhány epizód, amelyek igazán magyar lélekkel és ügyes tollal vannak megírva. Másutt a humor csapongása kelt derűtséget. És végül néhány epizód alak jár-kelel a darabban, amelyeknek köszönheti a Tatárjárás a sikere javarészét. Wallerstein, a tartalékos baka-hadnagy és aktív kezdő könyvelő, Gerő, a Zs. gazdasági intéző, és Lohornyay, a mindig mérges generális: csupa komikummal átszótt figura, a kiken nem lehet nem derülni. Ezek az epizód szereplők adják meg a savát-borsát a darabnak, mely nélkülök igen sovány volna.

A versirő, Gábor Andor ügyes verselése s Kálmán Imrénének általában sikerült, néhol megkapóan dallamos, könnyed zenéje is kiveszik a maguk részét a darab népszerűsítéséből. Nem egy zeneszám hosszabb életre is számíthat, de a télen okvetlenül ott lesz minden mulatságban.

Az előadás gondos betanulás eredményét produkálta. A rendező nevét nem tüntette ki a színlap, pedig a tömegjelenetek színes csoportosításáért s pontos összetanításáért dicséretet érdemel. Károlyi Leona (Riza) énekművészetével lépést tartott előadó művésze, játéka is: mindkettő csak dicséretet érdemel. Kassay Károly (Lőrenthey) még néhol nem volt biztos az énekben; de elegánsan, érzéssel, igazsággal játszotta meg szerepét. Batizfalvy Elza és Diósi Dusi pajzán, eleven játékkal sok tapsot provokáltak; így előbbinek kivált a gunárkuptléja igen sikerült dolog. Krasnai Andor intézőjére ráfért volna még több karakterisztikus vonás, erősebb akcentus és több jellegzetes mozdulat; nem volt eléggé kiaknázva. Annál jobban kiaknázták szerepeiket Sik Rezső és Hajnal. Sik Rezső pompás arcjátéka és hamisítatlan bécsi kiejtése a vén generálist a legjobb szerepek közé emelte. Tanulmányalak; mintaszerű. Hajnal György Wallersteinja pedig a jóízű kóser komikum kacagtató remeke. Ezt az alakot meg kell nézni, ezen kacagni kell, nem kritikát írni róla. Az bizonyos, hogy sok benne a való élet, de annál mulatságosabb.

A darab kiállítására lényes, a részben új diszletek hatása sokat emel a darabon s hogy a hölgyeket érdeklő dolgot is mondjunk; a II. felvonás báli jelenete néhány olyan toalettet mutatott be, amelyekről sok bálozó hölgy fog még titkon álmodozni.

A zenekar az első felvonásban nem tartott lépést az énekkel; nem csoda, ott a nagygyakorlat csak kezdődik. Tovább aztán kifogástalanul ment minden s a szép számú pre-

miér-közönség szép sikerének ígérkező idényt vezetett be.

Nagyvárad Szinpad. Életrevaló, ügyes kis lap indult meg tegnap a fenti címmel. A megjelent első szám közli a Tatárjárás tartalmának ismertetését, a darabból magából Károlyi Leona egyik énekszámát, a Riza énekét, híreket a színházról s kisebb pletykákat a kulisszák mögött. A lap szerkesztője Rehberger Imre s közkelettségének két biztosítéka van: egyik az eleven tartalom, másik pedig, hogy — ingyen kapható.

A biboros. Csütörtökön — a bérlet kezdetén — szenzációs történelmi drámával várja a színház a publikumot. Az angol Parkernek nagyhatású színműve: A biboros kerül színre. Az olasz renaissance buja, csapongó, vad korszaka elevenedik fel a darabban. Megrázó dráma ez a mű, melynél erősebbet, batásosabbat aligha irtak még a Mediciek korszakából. Tárnya; eszméje, feldolgozása, alakjai tele vannak izgató érdekességgel. Színészalakításai bravurosabb szerepeket kívánni sem lehet, mint a mit A biboros nyújt. Bizonyos, hogy ez a frappáns dráma nálunk is óriási sikerrel kerül bemutatásra.

A mokus. A jövő vasárnap mutatják be Liptay Károly és Várady Aladár vigjátékát: A mokus. A pompás darabot a nyári szinkörben akarták előadni, onnan azonban lekészt. A mű azonban sokkal értékesebb alkotás, semmint a bemutatását a kánikulához kössék. A társulat nagyban készül az érdekes premierre.

EGYESÜLETEK.

A Népinevelési Egyesület ülése.

Biharmegye Népinevelési Egyesülete szeptember 24 én d. u. 5 órakor a községi polgári fiúiskola épületében választmányi gyűlést tartott s a következő határozatokat hozta:

Vasady Lajos kir. tanfelügyelő a vál gyűlés megnyitása után felkérte S. Kovács János keresk. igazgatót, hogy a múlt évben rendezett és a jövőben rendezendő Szabad-iskolai előadások ügyét ismertesse. Nevezett igazgató a rendezett előadásokról jelentést tett, kérte a költségek kiutalványozását.

A jövőben rendezendő szabad előadások tervezetének kidolgozására S. Kovács János kereskedelmi isk. igazgatót kérték fel, ki maga mellé Bodnár Jánost kérte a jegyzői teendő végzésére.

Az előadások tartására a polgári fiúiskola nagyterme volna legalkalmasabb. Tegye meg a lépéseket a választmány, hogy a helyiséget megkaphassák vasárnap délutánra.

Szűcs Izso ipariskolai igazgató előadja, hogy a szóban levő nagy teremben, — éppen úgy, mint a multban — a most megkezdett tanévre is 1200 iparos tanuló részére rendeznek előadást, minden vasárnap d. u. 3—4-ig. Ez időre az esetben sem adhatnák át a termet, ha minden második vasárnapon rendezné előadását, egyik intézőség. A hallgatóság zavarná leg hamarabb össze az előadások napját és idejét.

Szó volt arról, hogy a kereskedelmi iskolában; a Csarnok termében kérjen helyet a keresk. isk. igazgatója a szabad előadásokra. De mert

az iskolában nagy tanterem nincsenek, a diszterem átengedése pedig nem remélhető, végül elfogadta a választmány, hogy vasárnap d. u. 3-tól 4-ig az ipariskolai tanulók; 5-től 7-ig a felnőttek számára tartanak előadást, a községi polgári iskola nagytermében.

Biharmegye térképe tárgyában elhatározta a választmány, hogy a térkép kiadását a várható megyei határrendezésig elhalasztja.

Bodnár János jelentésére a Népinevelési Közlöny kiadásánál felmerült 51 korona többletkiadást a hirdetések terhére ezuttal kivételesen kiutalja a választmány. A most létesített 20 állami iskolába járó szegény gyermekek könyvszükséglete fedezésére az Egyesület költségvetésébe a jelzett célra felvett 200 koronát kiutalja a választmány.

Az iparos ifjak közgyűlése. A nagyváradai iparrestület ifjuságának önképző egyletének tagjait tisztelettel kérjük, hogy folyó évi szeptember hó 29-én vasárnap délután 3 órakor, egyleti helyiségünkben (Körözs utca 1. sz.) tartandó félévi közgyűlésen megjelenni sziveskedjenek. Nagyváradon, 1908. szept. hó 26 án. Zboray Gyula, egyl. einök. Katona Mihály egyl. jegyző.

TANÜGY.

Beiratások a pincérszakiskolába. A nagyváradai vendéglősök ipartársulata a pincér egylettel egyetemben szakirányú pincériskolát létesített, melybe az ipartörvény értelmében minden tanköteles vendéglős alkalmazottnak (tanulónak, borfiúnak stb.-ek járnia kell. Felhívom az érdekelt főnök urakat, hogy alkalmazottaikat a szakiskolába október hó 2-ig mulatlatlanul beiratni sziveskedjenek, mert ellenes esetben ellenük a törvényes eljárás fog folyamatba tétetni. Tandij 10 kor. Az előadások okt. 6 án veszik kezdetüket. Nagyvárad 1908. szept. 28. Az igazgatóság.

TÁVIRATOK.

Miniszteri értekezlet a kolera ügyében.

Budapest, szept. 26. Andrássy Gyula gróf belügyminiszter hétfőre értekezletet hívott össze. Az értekezleten a kolera ellen való védekezés részleteit fogják megvitatni. Az értekezlet fogja megállapítani, hogy minő óvintézkedéseket hajtsanak már most végre s hogyan védjék meg az ország többi részét, ha mégis átjönne a határon a kolera.

Marokkó.

London, szept. 26. Tangerből jelentik: Az osztrák-magyar konzuli ügynök Fezbe utazott, ami diplomáciai körökben nagy feltűnést kelt, mert azt hiszik, hogy a konzuli ügynök dr Wasselssel együtt meg fogja kísérteni, hogy Muley Hafidot Németország érdekében befolyásolja.

Pestisfélelem Fiumében.

Fiume, szeptember 26. Fiume lakosságában óriási az izgalom a Franz Fer-

Selymek és finom női ruhaszövetek! = = = = Karlsbadi bőrkeztü párja 78 és 95 kr.

Szolid kiszolgálás!

Tömegmegvétel folytán gyári áron alul árusítatnak.

Szigoruan szabott árak!

ÁRUHÁZ A GÓLYÁHOZ GUTFRIED TESTVÉREK Szent László-tér (Holdas templom mellett.)

E lap előfizetői 5 százalék pénztári engedményben részesülnek.

dinand gőzösön történt két pestis eset miatt. A hajó tudvalevőleg Fiumébanjárt, mielőtt Triesztben kikötött és a két beteg matróz Fiuméba két éjszakát átdorézolt s egy leánynál töltött el egy éjet. A fiumei rendőrség megvizsgálta a mulatóhelyeken alkalmazott leányokat, de pestises tüneteket nem találtak. — Megvizsgálták az összes kikötőmunkásokat is s felszólították a lakosságot, hogy a kikötőben fogdossák össze a patkányokat, melyeknek darabjéért 20 fillért fizet a város. A triezsti járványkórházban fekvő második pestises beteg állapota rosszabbá vált.

Az orosz egyetemek megrendszabályozása.

Moszkva, szept. 26. A közoktatásügyi kormány reakcionárius politikája mélyreható forrongást idézett elő az itteni egyetemen. A diákság szilárdul el van rá tökévelve, hogy a tanárokat a kormányval szemben való ellentállásában a legerélyesebben fogja támogatni és az esetben, ha a kadétpárthoz tartozó főiskolai tanárokat megrendszabályoznák vagy pedig a szenátus az autonómiaira vonatkozó rendeletet reakcionárius értelemben interpretálná, erre az aktív harc megkezdésével fog válaszolni.

Munkanélküliek zavargása.

Manchester, szept. 26. Mintegy 2000 munkanélküliből álló tömeg tegnap meg akarta tamadni a városházát, ahol éppen fogadás volt. A rendőrség közbelépett és szétszórta a munkanélkülieket. Többen megsebesültek, közöttük néhány rendőr is. A tömeg ezután támadást kísérelt meg a Greenwich szegényház ellen, ahol kenyeret és hajlékot követelt. A rendőrség azonban itt szétszórta a tömeget.

Sztrájk a keleti vasutakon.

Berlin, szept. 26. A Berl. Tagblatt jelenti Konstantinápolyból: A keleti vasutak itteni igazgatósága azt ajánlja hivatalnokainak, hogy csak az erőszaknak engedjenek és a bolgár kormány összes követeléseit utasítsák vissza, különben pedig ne nyugodjanak bele abba, hogy keleti vasutak bolgár vonalait bolgár állami igazgatás alá kerüljenek. A bolgár kormány eljárásáról érkezett legújabb jelentések után a kedélyek itt valamennyire lecsillapodtak.

IPARÜGYEK.

Felhívás az iparos polgárokhoz! Testületünk tagjai azon csekélynek mondható évi 4 korona tagsági díjat csak kivételes eset-

ben fizetik a testület irodájában, hogy a hátraleékok növekedésének elejét vegyük egyik alkalmazott szolgánkat biztuk meg a tagdíjak beszedésével. A netaláni visszaélések kiküszöbölése végett a beszedett összeg nyugtázására egy koronás bélyeg jegyeket készítettünk. Tisztelettel arra kérjük testületünk tagjait, miszerint a pénzbeszedő szolgáltól szigorúan követeljük a bélyegjegyek beragasztását a tagsági nyugta könyvecskébe. S ha ez év június 1-ső óta bárki tagdíjat fizetett s az bélyeggel nem lett a szolgálta által nyugtázva, kérjük a tagkönyvet a testület irodájába felhozni. Nagyvárad, 1908. szept. 26. Bertsey György, ipart. elnök.

NYILTTÉR.

Van szerencsém a t. c. hölgyközönség szives tudomására hozni, hogy ifj. Kohn Sámuel cégtől kiléptem és **Bémer-tér, Lévpalotában**

női

divatsalont

nyitottam.

Elvállalok mindennemű angol és francia ruhák, blúzok és pongyolák készítését.

Tisztelettel **Friedman Izidor.**

A legjobb kutyakalács volt és marad a Fattinger féle **Kutya-Kalács**, mely az összes e fajta tápszerrek közül a legjobb összetételű és táperejű. 50 kg. 23. — K., 5 kg. bérmentve 3. 20. K. Fattinger-féle **Puppy-Biscuit** kölyök kutyák részére. 50 kg. 26. — K., 5 kg. bérmentve 3. 50 K. Arjegyüket bérmentve küld **Fattinger's Patent Hundekuchen und Gellügel-futterfabrik, Wiener-Neustadt. 250-nél több első díj.** A Fattinger-féle tápszer állatorvosi ellenőrzés mellett készül.

Özv. Dr. DEÁKNÉ
kitünő hírnevű

Fogműtermében

csak legjobb anyagokból művészi kivitelben, minden ebbe a szakmába vágó munka készen szül.

Nagyvárad, Kossuth-utca 2.

KÖZGAZDASÁG.

Ertéktőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, szept. 26.

Osztrák hitelrészvény	—	—	631.25
Magyar hitelrészvény	—	—	748.—
Leszámitoló bank	—	—	743.75
Rimamurányi	—	—	561.50
Osztrák-m. államvasuti részv.	—	—	692.25
Közuti vasut	—	—	552.—
Városi villamos vasut	—	—	269.—

A gabonatőzsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, szept. 26.

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	—	10.38
Rozs okt.	—	8.96
Zab májusra	—	—
Zab okt.	—	7.04
Tengeri máj. 1908.	—	6.85
Tengeri jul.	—	6.69

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1908. szept. 26.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	—	93.25
Magyar koronajáradék	—	—	82.75
Magyar földterherment. kötvény 4. sz.	—	—	93.50
Horvát-szlavon földterherment. kötvény	—	—	94.50
Magyar nyereségy sorsjegy kölesön	—	—	186.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	—	—	145.—
Osztrák járadék papírban	—	—	97.25
Osztrák járadék ezüstben	—	—	99.—
Osztrák járadék aranyban	—	—	116.50
Osztrák korona járadék	—	—	97.50
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	150.25
Osztrák magyar bankrészvény	—	—	1730.—
Magyar hitelbank-részvény	—	—	748.—
Osztrák hitelbank-részvény	—	—	631.50
Magyar hitelrészvény	—	—	689.50
London vista	—	—	240.—
Páris vista	—	—	95.50
20 márkás aröny	—	—	23.51
20 frankos (Napoleonder)	—	—	19.09
Német birodalmi márka	—	—	117.62

A szerkesztésért felelős
Dr. VUSSKICS GYULA.

Gerstenbrein Tamás és Társa

szobrász és kőfaragó mester **Nagyvárad, Rákóczi-út 55. (Diósi fatelep).**

Ajánlja nagy raktárát: Saját készítményű márvány, gránit, syenit, labrador **Siremlékekben.** Elvállal minden e szakmába vágó munkát, ugyiszintén régi sírboltok s sírkövek renovalását a legolcsóbb árak mellett.

Elő erdélyi géperőre berendezett kőfaragóműhely és **sírkőgyár.**

Kolozsvár, Dézsma-utca 21. sz.
Közponri iroda Nagyszében **Fleischer u. 17.**

Fióktelepek:
Déva. Kolozsvár. Bánpatok

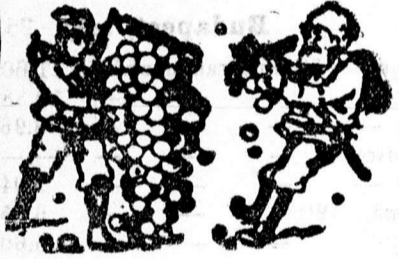
Jó karban levő **ablakok, vízvezetéki kút, folyosó ablak**

jutányosan eladó.

Lukács György-utca 8. szám.

**Legjobbak
a
Moskovits
czipők.
Kossuth-utca 5.**

Szőlő-oltványokat

szállit,
fajtiszta
sárgáért
jótállva
legdusabb
választék-
ban a már
évek óta
elsőnek

és legmegbízhatóbbnak ismert:

Küküllőmenti első szőlőoltvány-telep.

Tulajdonos: **Caspari Frigyes,**

Medgyes 28. sz. (Nagyküküllő-megye.)

Tessék képes-árjegyzéket kérni!

Az árjegyzékben található az ország minden részét elérkező elismerő levelek, ennél fogva minden szőlőbirtokos megrendeléseinek megtétele előtt az ismerős személyiségektől úgy szó mint írásbelileg biznyságot szerezhet magának fenti szőlőtelep feltétlen megbízhatóságáról.

Ügynökök

kik sorsjegyeknek részletftetésre való eladásával foglalkozni óhajtanak, magas jutalék mellett felvételnek Havon a 200 500 koronát jövedelmez. Valuta Bank részv. társ. Budapest, Váci-körút 48. sz.

Vendéglő átvétel!!

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy

Kolozsvári utca

53. szám alatti vendéglőt átvettem a hol kizárólag tisztán kezelt jó italokról és díszített jó konyháról állandóan gondoskodva van.

Tömeges pártfogást kér **Glicce Antal,**
vendéglős.

Tötös Mihály

Épület és diszmű bádigos mester
:: **Bethlen-utca 36. szám.** ::

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget hogy épület és diszmű bádigos munkáim mellett elfogadok teljes fürdő berendezéseket, szökőkútakat és vízvezetéseket saját rezervával, ugyszintén házaknak egész éven át jókarban tartását.

Nagyobb vállalatnál költségvetéssel díjtalanul szolgálók.

Helybeli és vidéki telefon száma 386.
Ugyan ott két tanuló felvétetik.

Harmos János Naponta 3-szor

:: pékmester :: **friss sütemény.**

NAGY-VÁRAD,
:: **Uri-utca.** :: **Sütések elfogadtatnak.**

Nagyvárad város tiszti főorvosától.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. Belügyminiszter ur 111000—1907 számú körrendelete és a városi tanács 1390—1908 szám alatt hozott véghatározata alapján felhívom mindazokat, a kik a netalán fellépő kolera járvány tartama alatt, a városi colera járvány kórházban 6 korona napidij és élelmezés mellett, mint ápolók és ápolónők, továbbá 5 korona napidij mellett mint fertőtlenítők alkalmaztatni óhajtják magukat, miszerint ebbeli szándékukat hivatalos helyiségben (Rendőrség, földszint 32 szoba) mindenkor délelőtt 8—10 óráig bejelentsek.

Dr. Baróthy Ákos,
tiszti főorvos.

5381—1908 tkv.

12—64 § 1908

Arverési hirdetmény kivonat.

A székelyhídi kir. járásbíróság, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Tankó Károly és Singer Sámuel csatlakoztatott végrehajthatóknak Nyika József és neje Törzsök Mária végrehajtást szenvedő elleni végrehajtási ügyében a nagyvárad kir. törvényszékhez tartozó székelyhídi kir. járásbíróság területén levő Érkenéz község határában fekvő következő ingatlanokra:

1. az érkenézi 15. számú tkvi betétben I. 1. 2. sorszám, 63. 64. hrszám alatt felvett házas bolttelekre,
2. az érkenézi 15. számú tkvi betétben 1. sorsz. alatt felvett 8/1556/ rész legelő illetőségre, a végrehajtási árverést elrendelte és annak foganatosítására határidőül az 1908. évi október hó 15-ik napjnak délelőtti 10 óráját Érkenéz községbe a községházához kitzítte.

Kikiáltási ár az 1. pont esetében 956 korona a 2. pont esetében 42 korona, azonban az árverésre kitzitt ingatlanok szükség esetén ezen áron alul is el fognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10 százalékát készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirban letenni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. bíróság mint tkvi hatóságnál és Érkenéz község elöljáróságánál tekinthetők meg.

Kelt a kir. járásbíróság, mint tkvi hatóságnál Székelyhíd, 1908. augusztus 5.

Jakab,
kir. jbiró.

Kovács József

katonai- és polgári cipész.
Ortophéd munkák.

Nagyvárad, Beöthy Ödön-utca 35.

Tüzifát

legolcsóbb napi áron házakhoz
:: szállítanak ::

Weiszberger és Társa
tüzifa kereskedők.

Megrendelő iroda: **Stein Lajos**
Nagyvárad, Fő-utca Nyiri ház.

Fatelep: Várad-Velence. — Telefon: 688.

Iskola idény beálltával

fedezzük szükségletünket kész fiu- és gyermek-ruhákban csakis

Kálmán Ferencz

férfi-szabó, kész ruhaáruházában.

== **Nagyvárad, Rákóczi-út.** ==
== (az Orsolya-zárdával szemben.) ==

legjobb helyen készült munka, utól-
:: érhetetlen olcsó szabott áruk, ::

Szüretre

tüzijátékok, raketták és görögtűz nagyban és kicsinyben kaphatók. ()

BORNYOMÓ ZSÁKOK és ürmöshöz való szerek.

Továbbá ajánlom mindenemű faj-kavéimat úgy nyersen, mint pörköltve. A nap bármely szakában friss pörkölés, továbbá a marokkói császárságból darált kavémat különként **1 frt. 68 kr.**-ért. Friss idei főzelékek s déli gyümölcsök s a mai naptól Kugler (Gebraud) mignon süteményei, csukokái, csokoládé és teakenyerei kaphatók : : :

KÁDÁR JÁNOS fűszer és csemege üzletében.

Gőzmosóda vegytisztítógyár

— Nagyvárad, Gilányi-utca. —

Mos, vasal s ve yileg tisztít

Mindennemű fehérneműek mosását a legnagyobb pontossággal eszközöljük. — A vegyi tisztítónkban női és férfi ruhák, blousok, függönyök, szőnyegek a legszakoszerűbben lesznek elkészítve.

A ruhák el- és hazaszállítását saját kocsijainkkal eszközöljük.

Vidéki és városi telefon szám 398.

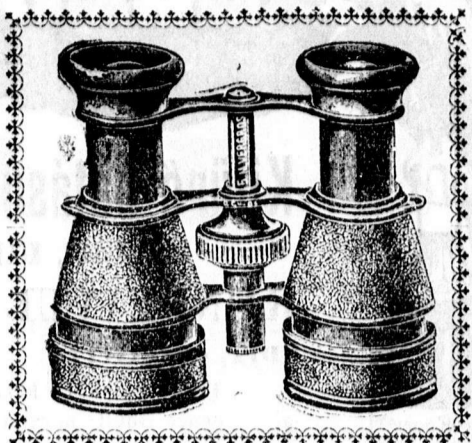
LÉVAI MÁRTON

könyvkötészet,

vonalzó-intézet

és üzleti könyvgyár

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut (saját-ház.)

Megfelelő szemüvegek orcsiptetők, francia színházi látcsövek, kipróbált hőmérők, mérnöki műszerek nagy választékban kaphatók

Klein Húgó

látcsésznel Nagyvárad, Rákóczi-ú (Orsolya Zárda.)

Javítások rögtön eszközöltetnek!
!! Saját műhely!

Az őszi ujdonságok már megérkeztek!!

Férfi kalapok, ingek, nyakkendők, és zsebkendők különlegességek, női berliner, gyapju és selyem kendők, és escharpok. — Schroll féle sítónok és vásznak paplanok mesés olcsó árakban! Szabó kellékek, bélések árak!

Kézimunkák és minden hozzávalók
!! FELTŰNŐ OLCSÓ ARAK !!

KLEPFER ALBERT

— FÉRFI ÉS NŐI DIVATÁRUHÁZÁBAN. —

Nagyvárad, Teleky-utca 28 szám.

:: TELEFON 703. ::

Spitz Jenő

épület üveges

Nagyváradon,

Nagy Teleky-utca 16. sz.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy egy a mai kornak teljesen megfelelő üveg, porcellán, tükör és kép üzletet nyitottam. Raktáron tartok mindenféle szervizeket, lámpákat, tükröket, képeket a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig.

Elfogadok képek keretezését, épületek üvegezését és egész éven átali jókarban tartását mérsékelt árak mellett.

Nagyobb épületek üvegezéséhez költségvetéssel szolgálok. Szíves meghívásra bárhol megjelenek. Csak kérem egy levelező lappal felkeresni méltóztassanak. A nagyérdemű közönség pártfogását kérem.

Spitz Jenő, üveges
Egy liter petróleum 20 fillér.

!!! Idei akác méz !!!

NAPONTA friss tea-vaj ::

NAPONTA frissen pörkölt kávék

NAPONTA legizletesebb francia vaj

csemegezőlő szétkoldás.

BORNYOMÓ ZSÁKOK,

ÜRMÖSÁGYHOZ szükséges anyagok. Nemkülönbön tiszta és friss fűszerárak a legelőnyösebben beszerezhetők

MEZEY JÁNOS ÉS TÁRSA

fűszer és csemege üzletében Szent László-tér nagyvárad takarékpénztári épület. Telefon 249.

! Friss töltésű ásványvizek. !

Pénz.

Olcsó

töketörlesztéses kölcsönt

10—75 évre folyósít, ugyszintén régi drágább kamatu kölcsönöket kicserél, convertál a lehető legrövidebb idő alatt.

Házak, szőlők, földbirtokok

örök árban való adás-vételét vagy bérletét a legsikeresebb eredményel közvetít.

Földbirtokok parcellázását

saját költségére elvállalja és financiroza.

Faludi Ignác,

volt takarékpénztári titkár,
bankbizományi és hitelforgalmi iroda
Nagyvárad, Mészáros-utca.

Telefon szám 424.

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodával szemben.

Allandó raktár: háló, ebédlő uri szoba és szalon berendezések, mindennemű modern stý szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok rendkívül nagy választékban.

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen

Elsőrendű

erméke a magyar pezsgőgyártásnak, melyben a francia jelleg kifejezetten érvényesül, s mint ilyen, ez idegen pezsgőket pótolni van hivatva.

ÉRTESÍTÉS.

Legolcsóbb bevásárlási forrás

rőfős és divatáru-cikkekben
— Kossuth-utca elején —

Pollák Zsigmond

divatáruházában van, hol a **tulhalmozott nagy raktár** kissébbítése végett minden itt felrem sorolható cikkek **meglepő olcsó árban** lesz árusítva. — Tisztelettel

POLLÁK ZSIGMOND

Berkes Bertalan

Nagyvárad, Zöldfa-utca 21. sz. a.
TELEFON 180. — TELEFON 180.

Gazdálkodóknak gépolaj tovalta-zsir, kátrány stb. Vidéki kereskedőknek cipőkrém, parkett fényezőmáz, Emke lakkok stb. vételénél legnagyobb árengedmények

A NAGYSZEBENI ÁLTALÁNOS TAKARÉK-PÉNZTÁR JELZÁLOGKÖLCSÖNEI.

A Nagyszabeni Általános Takarékpénztár (Nagyszabeni) ad félévi tőkét és kamatokat magukban foglaló egyenlő részletekben teljesen törleszthető jelzálogkölcsonöket és pedig 10, 15, 18, 23, 25, 27½, 32, 35, 40, 41, 44 ½, 50 évi törlesztésre.

Kölcsonkérvényeket elfogad: BREITENSTEIN és FRIEDLÄNDER Teleky-utca 40. sz. ki egy-szersmind bővebb felvilágosítást is nyújt.

170

BUZIÁSI PHÖNIX ASVÁNYVIZ

Kitünő hatásu vese- és hólyagbajoknál
SZÉNSAVDUS, KELLEMES, SAVANYKAS IZŰ, VASMENTESITETT,
RENDKIVUL ÜDÍTŐ ASZTALI VIZ.
ÜDIT, GYÓGYIT! **ORVOSILAG AJÁNLVA.**

Ivógyógmódrá használva, vese- és hólyagbajoknál, a vesemence idült hurutjainál, húgykő- és fővényképződésnél, a légutak és a kiválasztószervek hurutos bántalmainál kitünő hatásnak bizonyult. — Prospektust kívánatra küld a forráskezelőség:

Muschong buziási gyógyfürdő Igazgatósága Buziásfürdőn.
Főlerakat Nagyváradon: **Friedl és Jörös** cégénél.

Csak egy papírt szívunk, ez pedig

ABADIE

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Hosszas kísérletek után forgalomba hoztuk a

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa **darabja 5 kor.** 60 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa **dbja 72 fillér,**
tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenmü *izzólámpa különlegességek,* fénypészlámpák, ugyancsak **5 százalékkal kartell áron alól** kaphatók.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön e célra épített nagy

← **osillár-raktárunkat** →
megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk
villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban.

Elvállaljuk

villamos világítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Flegman Ármín

NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR

tisztelettel értesíti a n. é. hölgyközönséget, hogy női divat- és confectio-üzletét

angol és francia

ruha-vállalattal

kibővítette; mérték utáni toilleket a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig mérsékelt, szolid árban készít, továbbá, hogy a közelgő idény újdonságai

**kész női felöltőkben,
szövetekben és diszekben**

dus választékban már raktáron vannak.

KÉSZIT:

Mindennemű vasszerkezeteket, vashidakat, vasszerkezetű víztornyokat, víztartályokat, — csigalépcsőzetet, üvegtetőket, vasablakokat, modern vasrácszatokat, különleges takaréktűzhelyeket.

**Géperőre berendezett vasszerkezet, épület, mű-
:: lakatos, sajtoló és csavargyártó telep ::**

HRAZDIL EMIL = Saját-ház. =

Mindennemű lakatos árukban nagy raktár. Vidéki szállításokra berendezkedve. — Tanulók felvétetnek.

KÉSZIT:

M. kir. szab. ablak szellőztetőt, szab. önműködő ajtócsukót. Padlásvilágító és szellőztetőket. Fa és acélredőnyöket napellenzőket, vas és réz portálékat, mindennemű lakatos áruk gyártója.

Kész gyászruhák
:: raktáron. ::

Női kosztümök és
:: blousok. ::

Wéber Testvérek

■ kész női és gyermek ruha áruháza Nagyváradon. ■
Rákóczi-ut Bémer-tér sarkán.

Nagyvárad és Biharmegye legnagyobb kész női és gyermekruha áruháza Wéber Testvérek.

NAGY VÁLASZTÉK!

Kész leányka ruhák és kabátkák, kész női pongyolák, aljak és fehéreneműek olcsó bevásárlási forrás.

TELEFON 684.

Wéber Testvérek
Bémer-tér.

Megrendelések 2 nap
- alatt készülnek. -

Méretk utáni megrendelések elfogadtnak.

